

**LLICÈNCIA D'ESTUDIS RETRIBUÏDA
CURS 2004-2005**

**RECURSOS DIDÀCTICS I MATERIALS D'ESTRUCTURACIÓ DE
LLENGUATGE, PER A LA SEVA APLICACIÓ - DISTRIBUCIÓ TIC.**

Autora:

MARGARITA FORTUNY I BALCELLS

**SUBDIRECCIÓ GENERAL DE FORMACIÓ
PERMANENT I RECURSOS PEDAGÒGICS.
DIRECCIÓ GENERAL D'ORDENACIÓ I
INNOVACIÓ EDUCATIVA.
DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ.
GENERALITAT DE CATALUNYA.**

**Als pares,
al Josep Maria
i als nostres fills,
Elena i Aleix.**

La tecnologia deixa de ser una eina per ser
un vehicle de construcció de coneixement.

R.E. Mayer

AGRAÏMENTS

Agraeixo en primer lloc al Departament d'Educació i a la Subdirecció General de Formació Permanent i Recursos Pedagògics l'haver-me concedit aquesta llicència retribuïda que m'ha permès donar forma a materials didàctics elaborats al llarg dels anys de docència i planificar-ne i crear-ne de nous.

Agraeixo especialment a Francesc Busquets que hagués tingut la bona pensada de crear un programa com el Clic. Els qui com havíem nascut massa aviat per les TIC, ens va obrir una porta a la tecnologia al servei de la creació per l'escola, altrament potser mai m'hi hagués aventurat. També per la seva bona disposició incondicional.

Un agraïment també per a tots aquells qui han pensat i creat l'oferta dels programes i cursos d'informàtica educativa, n'he tret un gran profit personal d'aplicació professional.

Agraeixo, de manera molt especial, a Quim Fonoll i Salvador, Assessor Tècnic Docent de l'Àrea TIC del Departament d'Educació, haver-me encoratjat en els meus inicis, donar-me l'oportunitat de donar a conèixer les meves produccions i haver-se ofert per a supervisar aquest treball. El seu coneixement de la realitat de les escoles i les NEE ha estat un punt de referència constant.

També a Santiago Manrique, qui va animar-me i va vetllar per la difusió de projectes inicials que en aquest treball s'han completat.

A les companyes i companys que he tingut al llarg dels anys, que de tots n'he après. Un reconeixement especial a tots els nens i nenes amb qui he treballat perquè m'han mostrat els camins per arribar a ells, gràcies de tot cor.

Agraeixo als centres docents que han col·laborat haver-me fet confiança en aquest treball: la meva escola CEIP Sant Ramon del Pla de Santa Maria, el CEIP Verge de la Candela, l'IES Jaume Huguet i el CREDA de Valls, i la ZER El Francolí amb seu a Vallmoll, molt especialment a la mestra i amiga Judith Segarra pel seu esperit crític i bon criteri. També al CRP i a l'EAP de l'Alt Camp que m'han donat un cop de mà quan ha calgut.

A la Delegació de Tarragona i, de forma especial, als Inspectors de les zones Salvador Solé, Francesc Roig i Teresa Piquer, per el seu interès i suport.

A totes aquelles persones que, d'una manera o altra, m'han ajudat al llarg de tot aquest temps.

Per últim, o potser per començar, vull agrair a la meva família i especialment als pares, al meu marit i als meus fills, la col·laboració, comprensió i ànim que m'han mostrat el tots aquests anys d'hores perdudes. Tot plegat ha format part també de les seves vides i és per això que els dedico aquest treball.

ÍNDEX

1. Introducció. _____	6
1.1.- Antecedents del tema objecte del treball. _____	6
1.2.- Explicació del tema. _____	7
1.3.- Objectius a assolir. _____	8
1.4.- Hipòtesi inicial de treball. Marc teòric. _____	8
1.4.1.- Idees fonamentals que guien el treball. _____	8
1.4.2.- Marc referencial en el qual es fonamenta. _____	9
2. Treball dut a terme. _____	10
2.1.- Disseny del pla de treball. _____	10
2.2.- Metodologia emprada. _____	11
2.3.- Descripció dels recursos utilitzats. _____	11
3. Resultats obtinguts. Materials, guia descriptiva i didàctica. _____	12
3.1.- Materials d'adquisició de vocabulari específic de verbs. _____	12
3.1.1.- DICCIONARI D'ACCIONS EN IMATGES. _____	12
3.1.2.- APLICACIÓ JCLIC DE LES ACCIONS. _____	13
3.1.3.- DAUS D'UNITATS D'INFORMACIÓ D'ACCIONS. _____	14
3.2.- Materials d'adquisició d'estructura de frase. _____	15
3.2.0.- APLICACIONS FLASH: PEL·LÍCULES INTERACTIVES _____	15
3.2.1.- APLICACIÓ FLASH, ACTIVITATS LLIURES SVOL. _____	16
3.2.2.- APLICACIÓ FLASH, ACTIVITATS LLIURES SVODI. _____	16
3.2.3.- APLICACIÓ FLASH, ACTIVITATS DIRIGIDES SVOL. _____	16
3.2.4.- APLICACIÓ FLASH, ACTIVITATS DIRIGIDES SVODI. _____	17
3.2.5.- TARGETES DE LA IMATGE GLOBAL, TSVOL. _____	17
3.2.6.- TARGETES DE LA IMATGE GLOBAL, SVODI. _____	18
3.2.7.- APLICACIÓ JCLIC DE L'ECO. _____	18
3.3.- Material de treball personal autònom. _____	19
3.3.1.- FITXES D'ESTRUCTURACIÓ DE LLENGUATGE. _____	19
3.4.- Pàgina web. _____	20
3.3.1.- WEB AMB ELS RECURSOS ELABORATS. _____	20
4. Estudis i/o cursos realitzats. _____	21
4.1.- Continguts. _____	21
4.2.- Resultats i utilitat. _____	21
5. Conclusions. _____	22
6. Relació dels materials continguts en els annexos. _____	23
7. Bibliografia. _____	24

1. Introducció.

Els nens i les nenes que comencen a l'escola ho fan amb un bagatge cultural personal que han anat construint, és a dir: no venen de buit perquè ja coneixen coses i saben fer-ne. Com més tard es produeix la incorporació al nostre sistema educatiu, com més grans són, més gran és el seu bagatge i la quantitat de coses que saben i d'estratègies d'aprenentatge que tenen. És per això que, en el cas concret d'assoliment d'una nova llengua, no s'ha de partir de zero sinó que cal oferir-los un material i unes estratègies d'aprenentatge que els permetin automatitzar el traspàs de coneixements entre diferents codis lingüístics alhora que s'amplia el cabdal lèxic i la sintaxi. El vocabulari genèric de noms es va assolint per la immersió mateixa, però el que fa referència als verbs esdevé més complex per la seva major riquesa semàntica, ja que ens informa del qui, del quan i del com lligat a l'acció, amb contingut per ella mateixa.

És parlant que s'aprèn a parlar però cal que realment es comuniqui allò que es vol comunicar. El suport visual, en directe o en imatges, ajuda a forjar-se la imatge mental en el receptor. La imatge mental ajuda a construir el pensament i a organitzar el contingut del missatge en l'emissor. Les TIC permeten combinar alhora les tres entrades fonamentals de la informació, que són les de imatge, so i text, que es sumaran al propi coneixement previ. Les activitats imprescindibles de repetició de l'aprenentatge fet amb el mestre, esdevenen complertes pel que fa a les vies d'entrada, a la concreció d'allò que es treballa i a la significació del contingut i de l'aprenentatge. A més a més permeten l'adequació a les necessitats i ritme d'aprenentatge del nen o la nena.

1.1.- Antecedents del tema objecte del treball

El treball previ que s'ha estat duent a terme i que ha fet possible l'assoliment dels objectius, s'ha anat realitzant en els darrers anys a dos nivells diferenciats però complementaris.

D'una banda, la formació en tecnologies de la informació seguint, entre d'altres, els cursos de formació presencial o telemàtica de la SGTI, i de l'altra la creació i elaboració de materials propis que s'han anat distribuint i aplicant a les escoles.

D'entre els cursos seguits, han tingut especial utilitat els que fan referència a la imatge digital, gestió de la informació amb la base de dades Access i el de Programació d'aplicacions educatives en VisualBasic, que van fer possible la creació del Programa informàtic "Quídam, Estructuració del Llenguatge", actualment distribuït per Ensenyament a tots els centres amb el programari bàsic de les noves dotacions, i també via telemàtica per mitjà de l'XTEC, http://www.xtec.es/recursos/prg_educ/quidam.htm.

Tots els materials elaborats han estat projectats des del punt de vista de mestra d'educació especial i de logopeda, amb l'objectiu d'afavorir l'assoliment de les competències bàsiques. Des del Clic del Ratolí, els dels Nombres, els de Discriminació de vocals, Abecedari, Colors, Posicions, Mides, Llegir i escriure, fins a l'aplicació en Flash "Dibuixos amagats". Les de Clic han estat aplicacions penjades primer al propi web personal de Recursos d'educació especial, <http://www.xtec.net/~mfortun4> i ara al Racó del Clic, <http://clic.xtec.es/ca/jclic/>, alguns han estat distribuïts també amb els CD-Rom Sinera.

1.2.- Explicació del tema.

La intenció d'aquest treball és la d'oferir un recurs didàctic i un instrument per a poder-se comunicar des del primer moment. Projecte pensat per l'acolliment immediat dels alumnes nouvinguts i d'incorporació tardana.

En l'exercici ordinari de la tasca docent hom es troba sovint amb mainada que necessita recursos especials per l'adquisició del llenguatge: infants amb dèficits sensorials com hipoacúsia o sordesa; d'altres amb mancances de caire cognitiu; o d'altres que, bé per la parla predominant en el seu entorn immediat o per ser un alumne nouvingut o per la seva incorporació tardana, desconeixen la llengua.

En el cas concret dels alumnes nouvinguts i d'incorporació tardana, els/les mestres es troben amb una difícil tasca. No hi ha un llenguatge oral comú i els diccionaris que s'aconsegueixen són escrits en el seu idioma oficial, el qual desconeixen en la majoria d'ocasions perquè parlen dialectes. Els dibuixos i la gestualització són els primers recursos per a poder-se entendre.

Per tant, poder comptar amb un material en el qual es trobi representada amb imatges l'acció, el subjecte o l'objecte que es vol expressar, i que es pugui localitzar ràpidament per una agrupació temàtica, pot ser de gran utilitat tant per al mestre, que vol transmetre informacions, com per l'alumne, que pot sortir de l'aïllament forçat per la dificultat de comunicació inicial.

En ocasions es poden resoldre les dificultats en l'adquisició del vocabulari gràcies als diccionaris convencionals o bé a les adaptacions que se'n fan. Però, en el tema dels verbs, això resulta complicat.

Es per això que s'elaborarà un Diccionari d'accions en imatges, en el qual s'hi trobaran els verbs agrupats temàticament, conjugats i definits amb imatges.

La necessitat d'adquirir ràpidament la llengua parlada i escrita a fi d'integrar-se plenament a la vida escolar, fa que calgui diversificar els recursos per aconseguir aquest objectiu d'una manera sòlida i àgil.

En els problemes d'adquisició de llenguatge, el problema principal resideix en la incorrecta estructuració de frases. Les que es presentaran, són bastant rígides però útils per consolidar una estructura de base que els permeti forjar-se una correcta imatge mental d'allò que s'està comunicant. L'estructuració es construeix pas a pas, a mesura que s'afegeix informació visual, auditiva i escrita.

Una imatge val més que mil paraules però...de vegades el bosc no ens deixa veure els arbres.

Aprendre a llegir una imatge veient en ella unitats d'informació sobre el subjecte, l'acció, el moment, el lloc, les coses i els destinataris, fa possible que l'emissor i el receptor, en el fet comunicatiu, "parlin" realment del mateix. S'afavoreix així poder esmicolar i analitzar una imatge global, gràfica o de la realitat, i comunicar-ne eficaçment les informacions que se'n desprenen.

Poder veure, sentir i començar a llegir les frases, que van configurant-se segons la seva elecció, fa que el procés sigui més efectiu i, també, que requereixi un esforç menor. El contingut del missatge és considerat com un conjunt d'unitats d'informació. Un continent-imatge (llenguatge universal) que representi a cadascuna d'aquestes unitats, permet entendre el contingut i integrar, més ràpidament, els continents de llengua escrita i parlada.

1.3.- Objectius a assolir.

Aprofundiment en els coneixements de les tecnologies de la informació i la comunicació per tal d'emprar-lo en la creació de materials curriculars de suport, a nivell de destinatari final, fitxes i aplicacions informàtiques tancades d'ús de l'alumnat, com a nivell de professorat, material obert fàcilment modificable.

Elaboració de material de llengua i d'estructuració de llenguatge per facilitar i fer possible la comunicació a nivell receptiu i expressiu, i la producció a nivell oral i escrit. Destinat l'adquisició de les competències bàsiques de la llengua parlada i escrita, especialment en els alumnes nouvinguts i d'incorporació tardana, alumnes amb NEE i alumnes amb perturbacions de la parla o el llenguatge. Adequació d'aquest material per a la seva distribució via telemàtica.

Millorar en el domini de les eines informàtiques.

Creació de materials educatius amb Word

Creació de materials educatius amb la base de dades Access

Desenvolupament d'activitats en l'entorn Clic i JClic

Creació d'aplicacions educatives amb Flash

Creació d'aplicacions educatives amb Dreamweaver

Creació de materials d'estructuració de llenguatge

Creació d'aplicacions educatives per a NEE

Creació de materials per a NEE

Afavorir la comunicació interpersonal amb l'alumnat nouvingut i de NEE

Afavorir la comunicació d'informacions amb l'alumnat nouvingut i de NEE

Accelerar el procés d'adquisició del català a l'alumnat nouvingut i de NEE

Afavorir el procés d'integració de l'alumnat nouvingut i d'incorporació tardana

Fer efectiu el català com a llengua vehicular des de l'acollida

Proporcionar als centres educatius els materials creats

1.4.- Hipòtesi inicial de treball. Marc teòric.

1.4.1.- IDEES FONAMENTALS QUE GUIEN EL TREBALL

Plans d'acollida i materials d'aprenentatge per a l'alumnat nouvingut i d'incorporació tardana.

És evident que els materials estàndard d'aprenentatge són poc adequats per a un alumnat que desconeix la llengua en que estan escrits. És per això que cal tenir a l'abast un material específic que els pugui facilitar el procés d'adquisició de la nova llengua, la qual esdevindrà la base de futurs aprenentatges. En aquest sentit, l'adquisició de vocabulari específic d'accions i de les estructures bàsiques del llenguatge és primordial per establir una comunicació efectiva.

Les noves tecnologies com a eina vehicular de l'aprenentatge.

En moltes ocasions, l'alumnat nouvingut i d'incorporació tardana arriba a les escoles al llarg del curs i és de nivells i edats diverses, per la qual cosa es fa difícil un agrupament que permeti un treball personalitzat a les seves necessitats. Les noves tecnologies permeten rendabilitzar al màxim la dedicació horària del suport ja que d'una banda permeten triar el nivell i l'activitat adequada i, de l'altra, permeten consolidar els aprenentatges per l'entrenament i repetició variada d'aquestes activitats i la seva autocorrecció immediata. Els

formats que permeten combinar imatge, text i so alhora, afavoreixen la recepció dels missatges per diversos canals i, en conseqüència, la percepció.

1.4.2.- MARC REFERENCIAL EN EL QUAL ES FONAMENTA.

L'ús del llenguatge a l'escola. Propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge.

Els processos d'adquisició del llenguatge, donar resposta a les necessitats de comunicació i les estratègies afavoridores de la interacció verbal, adequacions d'entorn, situacions comunicatives, materials, i dinàmiques.

La didàctica de la llengua des de la perspectiva de l'ús.

La competència comunicativa entesa com allò que un parlant necessita saber per comunicar-se de manera eficaç en contextos culturalment significatius. També, pel que fa a la frase, la importància de partir de situacions comunicatives reals, el les quals els textos es puguin analitzar com allò que són, és a dir com una combinació d'activitats verbals que formen una unitat acceptable de comunicació.

La lectura i l'escriptura des d'una perspectiva evolutiva.

El constructivisme com a manera d'entendre i acompanyar el procés d'adquisició del codi escrit. La importància d'un ambient alfabetitzador i de l'afavoriment de les situacions funcionals de l'ús del llenguatge.

Full de Disposicions - Instruccions inici de curs. Departament d'Educació

Competències bàsiques i pla d'avaluació interna de centre. La llengua oral. El progrés en la competència comunicativa oral de l'alumne/a s'aconsegueix a partir de la interacció amb el mestre o mestra i amb els companys. Aquests principis d'actuació sobre el tractament de la llengua oral han de tenir una cura especial en les aules i escoles on s'aplica l'aprenentatge precoç d'una segona llengua, és a dir, els programes d'immersió lingüística i en els centres on hi ha nens i nenes que tenen com a llengua familiar una que no coincideix amb la llengua d'escola.

Pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera. L'aprenentatge de la llengua de l'escola és la primera necessitat de l'alumnat que, sense conèixer-la, s'incorpora a les escoles de Catalunya. Per això, a més de les activitats docents dedicades directament al seu ensenyament, tot el professorat ha de vetllar especialment per facilitar-li'n l'aprenentatge adreçant-s'hi habitualment en català, utilitzant les estratègies adequades per facilitar la comunicació, a fi de donar-li models d'ús i integrar-lo progressivament en els aprenentatges de les diferents àrees del currículum.

Pla d'acollida. Departament d'Educació

Els nous codis de comunicació i les normes de funcionament costen d'adquirir i d'assolir. Aquí hi té un paper fonamental el desconeixement de la llengua, i també els diferents rols i conceptes que representen dins de cada cultura, el mestre, la disciplina, els gestos, el tracte entre iguals i la participació dels nens i de les nenes. Haurem de partir del fet que l'alumne/a sap coses i que està capacitat per a aprendre més continguts dels que de vegades pressuposem.

Pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera 2003-2006

Creació i adaptació de materials específics d'àmbit curricular. Elaboració de material curricular per a l'aprenentatge de la llengua oral i escrita. Elaboració d'orientacions didàctiques per a la utilització dels materials existents, especialment els que es basen en un suport visual. Actuacions per a la difusió d'aquests materials. Difusió dels materials mitjançant la xarxa telemàtica educativa de Catalunya (XTEC). Lliurament als centres dels materials elaborats.

2. Treball dut a terme:

2.1.- Disseny del pla de treball.

1a FASE	
setembre 2004	Primera revisió i selecció del material gràfic i textual del Projecte Quídam, Estructuració de Llenguatge.
	Ampliació dels coneixements informàtics en funció del material següent.
2a FASE	
octubre desembre 2004	Primera versió del bloc Temàtic del Diccionari d'Accions en imatges i distribució via telemàtica als centres col·laboradors.
	Elaboració dels primers materials d'Unitats d'Informació, targetes o adhesius, i distribució via telemàtica als centres col·laboradors.
	Elaboració del Clic de les Accions i del Clic de l'Eco i distribució via telemàtica als centres col·laboradors.
	Elaboració de les aplicacions Flash d'estructuració SVO i SVOdi. Distribució als centres col·laboradors.
3a FASE	
gener abril 2005	Recollida contínua de dades de l'aplicació dels materials i adequacions d'aquests.
	Ampliació dels materials ja iniciats i distribució a mesura que es produeixin.
	Ampliació dels coneixements informàtics en funció del material següent.
	Exploració de les possibilitats de convertir Clic en JClic
	Elaboració de les targetes d'imatges globals d'estructuració SVO i SVOdi. Distribució als centres col·laboradors.
	Elaboració d'un primer model de diccionari alfabètic, distribució.
	Elaboració de les primeres fitxes de treball personal i distribució.
FASE FINAL	
maig ... 2005	Recollida contínua de dades de l'aplicació dels materials i adequacions d'aquests.
	Ampliació dels materials ja iniciats i distribució a mesura que es produeixin.
	Adequacions finals
	Elaboració de la pàgina web i inici de la publicació.
	Ampliació dels coneixements informàtics en funció del material següent.
	Traspàs als formats definitius.
setembre 2005	Elaboració de la memòria i el resum
	Publicació definitiva al web personal.
	Lliurament

2.2.- Metodologia emprada.

Tot i que material similar al que es pensava donar forma ja havia estat emprat per l'autora en els seus anys d'experiència docent amb diversos col·lectius, nens petits que comencen a estructurar llenguatge, amb nens amb NEE cognitives i/o motrius i alumnes nouvinguts i d'incorporació tardana, aquell havia estat un material en contínua evolució. Aquestes modificacions no havien estat gratuïtes sinó forçades, pel fet que cada dia s'aprenen coses dels alumnes i dels companys.

Es per això que s'ha volgut testar el material abans de donar-li la forma definitiva. Es pretenia fer una material útil i complert, però que no fos excessiu ni complicat.

A fi d'aconseguir aquest propòsit s'ha demanat la col·laboració a centres educatius diversos: una ZER, un CEIP d'un poble, un CEIP que amb un Pla Estratègic de Llengua, un IES que, com tots, al setembre, al novembre, al gener, ... rep alumnes d'incorporació tardana, etc.

Per tal de contrastar contínuament com els funcionava el material, se'ls ha anat proveint d'aquest des d'un primer moment i a mesura que s'anava confegint. Moltes de les observacions i aportacions han estat enviades/recollides via e-mail, tot i que les més profitoses han estat en els contactes personals, desplaçant-me al centre.

La via telemàtica per enviar i rebre els materials és molt adequada i efectiva per la seva immediatesa.

2.3.- Descripció dels recursos utilitzats.

- Cursos de formació en tecnologies de la informació de la SGTI i col·laboració específica d'alguns formadors.
- Ordinador multimèdia amb connexió a internet, CD-Roms i CD-RWs, impressora, tinta, paper, paper adhesiu per impressora,...
- Programari informàtic: Access, Word, Clic, PaintShopPro, Flash, Dreamweaver, Audacity, Adobe-Acrobat, ...
- Consulta de bibliografia diversa.
- Base de dades del Programa informàtic "Quídam, estructuració de llenguatge", de la pròpia autora. Les imatges s'han emprat per a l'elaboració del "Diccionari d'Accions en imatges" i dels "Daus d'Unitats d'Informació". Aquestes imatges són de propietat de l'autora i tot i que han estat cedides per a elaborar aquest treball no poden ser emprades per a altres usos diferents als de reproducció reprogràfica previstos, llevat del cas d'autorització expressa per escrit.

3. Resultats obtinguts. Materials, guia descriptiva i didàctica.

3.1.- Materials d'adquisició de vocabulari específic de verbs

3.1.1.- DICCIONARI D'ACCIONS EN IMATGES

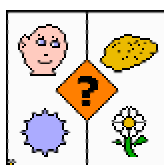
DICCIONARI D'ACCIONS EN IMATGES: bloc vocabulari, temàtic i alfabètic. Adaptació per a la distribució via telemàtica.

Les imatges emprades han estat, bàsicament, les que consten a la base de dades del programa informàtic "Quídam, estructuració del llenguatge", distribuït per mitjà de l'XTEC i inclòs en el programari de les noves dotacions als centres. El text és escrit en majúscula d'impremta, són les mateixes lletres que veuen al teclat de l'ordinador per tal d'afavorir l'adquisició de l'alfabet occidental.

Vocabulari lligat a preguntes clau:

En el primer apartat s'hi troben alguns elements que es fan servir habitualment en les primeres estructuracions. S'han lligat en forma d'història: el/la protagonista QUÍDAM es presenta. També ens presenta el seu entorn i molts dels aspectes que motiven, intervenen o matisen les seves accions. S'han inclòs amb l'objectiu d'unir els recursos per tal de poder-nos posar a treballar d'immediat sense haver de dependre de més material.

Les imatges responen a les **preguntes clau:**

QUI és? COM és? COM està?
QUÈ és? COM és?
QUÈ porta? QUÈ té?
QUÈ passa?
QUÈ fa? COM ho fa?
QUAN ho fa? ON ho fa?

Diccionari temàtic de verbs:

El segon apartat agrupa temàticament les accions exposades. És la manera més fàcil de trobar allò que es busca i no se sap com es diu. Les paraules que hi figuren són la conjugació del verb en **tercera persona singular del present d'indicatiu**. El motiu és aquest:

Habitualment, es parla d'allò que fa, que té, o que li passa a una altra persona o cosa, quan es vol fer un treball d'estructuració de llenguatge.

Per altra banda, hom s'adreça als altres en segona persona de l'imperatiu, conjugació que coincideix en la majoria dels verbs amb l'emprada, la tercera persona singular del present d'indicatiu.

Els lectors trobaran escrit allò que senten.

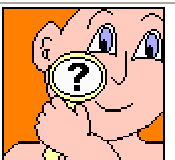

D'aquesta manera, la frase quedarà resolta en la seva part més complicada: el dibuix expressarà la idea que es busca i la conjugació es trobarà feta. Les frases resultants, tant a nivell oral com escrit, esdevindran lògiques i coordinades, tot i tenir la limitació del singular.

Temes a considerar: casa, comerç, comunicació, escola, higiene- vida, lleure, menjar, moviment, natura – temps, salut- higiene, sentiments- relacions, societat, viatges,...

Diccionari alfabètic de verbs:

El tercer apartat conté un diccionari alfabètic de verbs en infinitiu amb sinònims, en el qual s'han substituït les definicions per dibuixos. Aquests intenten explicar-se per ells mateixos però, en ocasions, incorporen elements ideogràfics. Els protagonistes són agents neutres, tret d'alguna excepció.

També inclou la conjugació de l'Indicatiu en 3ª persona del passat (Pretèrit imperfecte), del present i del futur (Futur simple), a més del present del Gerundi i el Participi. Així es facilita que puguin estructurar frases des del primer moment. Uns petits pictogrames indiquen el temps verbal.

<p><u>CERCAR</u> BUSCAR INDAGAR INVESTIGAR</p>		<p>CERCAVA CERCA CERCARÀ CERCANT CERCAT</p>	<p> </p>	<p> * BUSCAR * CHERCHER * CERCARE * SUCHEN * TO LOOK FOR </p>
---	---	---	--	---

En la darrera columna hi trobem la traducció, de l'infinitiu, a les principals llengües comunitàries, castellà, francès, italià, alemany i anglès, precedida per la corresponent bandera, un punt més de referència.. Això amb una doble funció ja que per una banda donarà un referent més, útil per a la comprensió, i per l'altra afavorirà l'aprenentatge de l'idioma estranger.

3.1.2.- APLICACIÓ JCLIC DE LES ACCIONS

JClic de les accions: Selecció d'unes **100 accions** elementals (verbs 3a persona singular present) de comunicació bàsica que es poden treballar en 5 paquets d'activitats segons les necessitats de l'alumne:

Escolta i repeteix: activitat d'exploració

Llegeix: activitat d'aparellament, identificació auditiva i lectura.

Trencaclosques

Còpia: activitat de pràctica de teclat d'alfabet occidental i de còpia

Escriu: activitat de dictat amb suport visual i auditiu

Aquesta aplicació ja va ser penjada al web personal al novembre de 2004:
http://www.xtec.net/~mfortun4/llicencia/treballs/jclics/accions_llic.htm
Al mes de setembre de 2005 ja ha rebut més de 2400 visites.

3.1.3.- DAUS D'UNITATS D'INFORMACIÓ

MATERIAL D'UNITATS D'INFORMACIÓ EN FORMAT PAPER que responguin a les preguntes clau: QUI?, QUÈ?, QUÈ FA / PASSA?, ON?, QUAN?, COM?... per a l'estructuració dinàmica del llenguatge.

SUBJECTE / OBJECTE: Vocabulari bàsic per centres d'interès.

VERBS: Accions elementals per oposicions semàntiques, camp semàntic proper, centre d'interès.

UNITATS D'INFORMACIÓ DE TEMPS: Moments del dia, Meteorologia, Estacions

UNITATS D'INFORMACIÓ DE LLOC: Posicions, Casa, Escola, Serveis, Exterior

3.2.- Materials d'adquisició d'estructura de frase

A tall d'exemple, en aquestes activitats, es presentaran unes estructures rígides però útils en els primers passos. A mesura que es dominin aquestes, es farà progressivament el salt natural a les fórmules més flexibles de la nostra llengua.

En aquest sentit, serà útil proveir-se d'un joc de targetes o daus temàtics amb les imatges a treballar. Podran obtenir-se de l'apartat material, imprimint la imatge a la mida desitjada. En elles hi pot figurar escrita, també, la informació més apropiada, segons l'edat o nivell dels destinataris.

Caldrà començar per el vocabulari més usual, acompanyat per el determinant corresponent. D'aquesta manera es fixarà automàticament el gènere. En cadascuna de les eleccions possibles de totes les activitats, n'hi haurà sempre una en masculí i l'altra en femení.

Els nens i les nenes podran dibuixar o pintar el nou vocabulari, de manera que tinguin una còpia pròpia del lèxic que vagin aprenent.

Es recomana declarar el subjecte en primer lloc. Es preferible que els subjectes siguin propers: substituir nen/nena pels noms dels companys de classe dona més sentit a l'aprenentatge. Tan bon punt es domini el nom comú o propi cal complementar-lo. En algunes de les activitats proposades, a la unitat d'informació relativa al subjecte, aquest es presentarà ja complementat, o fins i tot substituït per tot un sintagma.

El verb i adverbi(si n'hi ha) junts en segon lloc, ja que l'adverbi pot canviar radicalment l'acció. També, a les activitats, s'ha pensat en incloure algun adverbi de negació, a la unitat d'informació relativa a l'acció, per tal que en propiciï la generalització posterior.

L'objecte directe tot seguit, presentant-lo per agrupacions temàtiques. El vocabulari que es presenta si té una certa relació, resulta més fàcil d'integrar correctament, per ser evocat quan es necessita.

Aquesta relació pot ser dintre de la mateixa categoria (aliments) per que se n'infereixin les subcategories (vegetals/ fruites// elaborats/...).

També aquí es presentaran com unitat d'informació que respon a una pregunta clau, amb nom i determinant per que s'acceleri el procés d'adequació de gènere, a fi d'afavorir el procediment de generalització.

La resta d'elements de la frase (objecte indirecte, de lloc, de temps, ...) es presentaran més endavant, col·locant-los, inicialment, en el primer o l'últim lloc.

Aquest és un llenguatge universal que permet la comunicació des del primer moment.

Cada imatge representa una UNITAT D'INFORMACIÓ i el seu conjunt ens expressa un pensament.

Amb la intervenció del professional, molt aviat podrà prescindir-se de l'estructura bàsica rígida i flexibilitzar-la.

3.2.0.- APLICACIONS EN FLASH: PEL·LÍCULES INTERACTIVES.

Pensades inicialment per als alumnes nouvinguts i d'incorporació tardana i per als qui presenten dificultats en l'estructuració de llenguatge, poden resultar una eina útil en la rehabilitació d'afàsies pel fet de presentar imatge-so-text de manera simultània i automàtica, afavorint-ne el feed-back. També com a eina alternativa de comunicació en discapacitats motòriques, ja que permet escriure frases amb un simple clic.

La intenció d'aquest treball és la d'oferir un recurs didàctic que millori l'estructuració del llenguatge al potenciar la creació de la imatge mental correcta, alhora que serveix d'instrument per a poder establir comunicació real des del primer moment.

L'avantatge del format .swf fa que puguin incrustar-se en pàgines web sense necessitat d'instal·lacions prèvies.

3.2.1.- APLICACIÓ FLASH, ACTIVITATS LLIURES de SVOL

Es tracta d'un Visualitzador d'estructura-base de frases amb elements concatenats i imatge total resultant. Presenta: imatge, text i veu al mateix temps.

Recurs didàctic per millorar l'estructuració del llenguatge en potenciar la creació de la imatge mental correcta. Serveix alhora d'instrument per a poder establir comunicació real des del primer moment.

Frases a confegir i comparar seguint l'estructura bàsica **SVOL**:
Subjecte + Verb + Objecte directe + Lloc.

Els elements que hi trobem són:

Unitat d'informació del Subjecte: la nena rossa / la nena pèl-roja/ la nena morena/ el nen ros/ el nen pèl-roig/ el nen morè

Unitat d'informació del Verb: agafa/ menja/ no vol

Unitat d'informació de l'Objecte directe: un entrepà/ pastís/ una poma

Unitat d'informació de Lloc: a l'escola/ a la cuina/ al pati

3.2.2.- APLICACIÓ FLASH, ACTIVITATS LLIURES de SVODI

Es tracta d'un Visualitzador d'estructura-base de frases amb elements concatenats i imatge total resultant. Presenta: imatge, text i veu al mateix temps.

Recurs didàctic per millorar l'estructuració del llenguatge en potenciar la creació de la imatge mental correcta. Serveix alhora d'instrument per a poder establir comunicació real des del primer moment.

Frases a confegir i comparar seguint l'estructura bàsica **SVODi**:
Subjecte + Verb + Objecte directe + Objecte indirecte

Els elements que hi trobem són:

Unitat d'informació del Subjecte: l'avi/ l'àvia/ el pare/ la mare

Unitat d'informació del Verb: agafa/ compra/ prepara

Unitat d'informació de l'Objecte directe: flams/ taronjada/ un pastís

Unitat d'informació de l'Objecte indirecte: per a la nena/ per als nens/ per al nen

3.2.3.- APLICACIÓ FLASH, ACTIVITATS DIRIGIDES de SVOL

Recurs didàctic per millorar l'estructuració del llenguatge en potenciar la creació de la imatge mental correcta. Serveix alhora d'instrument per a poder establir comunicació real des del primer moment.

Activitats que treballen l'estructura bàsica **SVOL**:
Subjecte + Verb + Objecte directe + Lloc

Mirar: Identificació visual d'Unitats d'informació o d'imatge global, amb suport d'imatge, text i so.

Escoltar: Identificació auditiva del missatge

Memoritzar: Memoritzar tots els elements de la frase presentats amb imatge, so i text.

Llegir: Mirant, amb suport d'imatge, o Escoltant, amb suport de so.

3.2.4.- APLICACIÓ FLASH, ACTIVITATS DIRIGIDES de SVODI

Recurs didàctic per millorar l'estructuració del llenguatge en potenciar la creació de la imatge mental correcta. Serveix alhora d'instrument per a poder establir comunicació real des del primer moment.

Activitats que treballen l'estructura bàsica **SVODi**:

Subjecte + Verb + Objecte directe + Objecte indirecte

Mirar: Identificació visual d'Unitats d'informació o d'imatge global, amb suport d'imatge, text i so.

Escoltar: Identificació auditiva del missatge

Memoritzar: Memoritzar tots els elements de la frase presentats amb imatge, so i text.

Llegir: Mirant, amb suport d'imatge, o Escoltant, amb suport de so.

TARGETES DE LA IMATGE GLOBAL

Les Targetes de la Imatge Global de l'estructura bàsica de la frase en format paper han estat pensades per a l'Estructuració del Llenguatge amb uns suports visuals que ajuden a la seva verbalització.

En efecte, tot i que es tracta d'una imatge en la qual es poden veure tots els elements de l'estructura, la intenció és fer-los evidents a l'alumne per tal que en prengui consciència. És per això, que a la part superior hi trobem totes les Unitats d'Informació encadenades i representades pel corresponent pictograma.

3.2.5.- TARGETES DE LA IMATGE GLOBAL, TSVOL

Combinatòria de 4 Subjecte x 2 Verb x 2 Objecte directe x 2 Lloc x 2 Temps.

Els elements que hi trobem són:

Unitat d'informació del Temps:

al migdia/ al vespre

Unitat d'informació del Subjecte:

la nena rossa / la nena morena/
el nen ros/ el nen morè

Unitat d'informació del Verb:

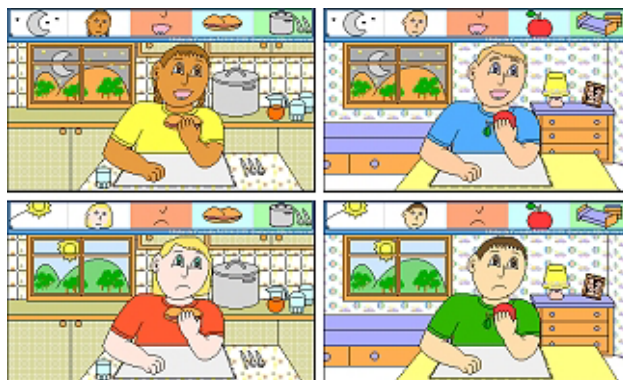
menja/ no vol

Unitat d'informació de l'Objecte directe:

un entrepà/ una poma

Unitat d'informació de Lloc:

a l'habitació/ a la cuina

3.2.6.- TARGETES DE LA IMATGE GLOBAL, SVOdi

Combinatòria de 4 Subjecte x 2 o 3 Verb x 2 o 3 Objecte directe x 3 Objecte indirecte.

Els elements que hi trobem són:

Unitat d'informació del Subjecte:

l'avi/ l'àvia/ el pare/ la mare

Unitat d'informació del Verb:

agafa/ compra/ prepara

Unitat d'informació de l'Objecte directe:

flams/ taronjada/ un pastís

Unitat d'informació de l'Objecte indirecte:

per a la nena/ per als nens/ per al nen

3.2.7.- APLICACIÓ JCLIC DE L'ECO

Clic de l'eco: 2 paquets d'activitats.

Frases bàsiques: models auditius concrets de les primeres preguntes/fórmules que fem als/les alumnes (nom) o que han de fer (wc).

Per enregistrar: models lliures per a ser enregistrats al moment per la mestra/el mestre i ser enregistrades i comparades al moment per l'alumne.

3.3.- Material de treball personal autònom

La possibilitat de combinar les imatges proporcionades a l'apartat de material amb imatges d'altres subjectes (la foto del propi nen o nena,...), o d'altres objectes (retallats de propagandes de supermercats) o d'altres espais (revistes, dibuixos,...) enriquiran aquestes estructures bàsiques.

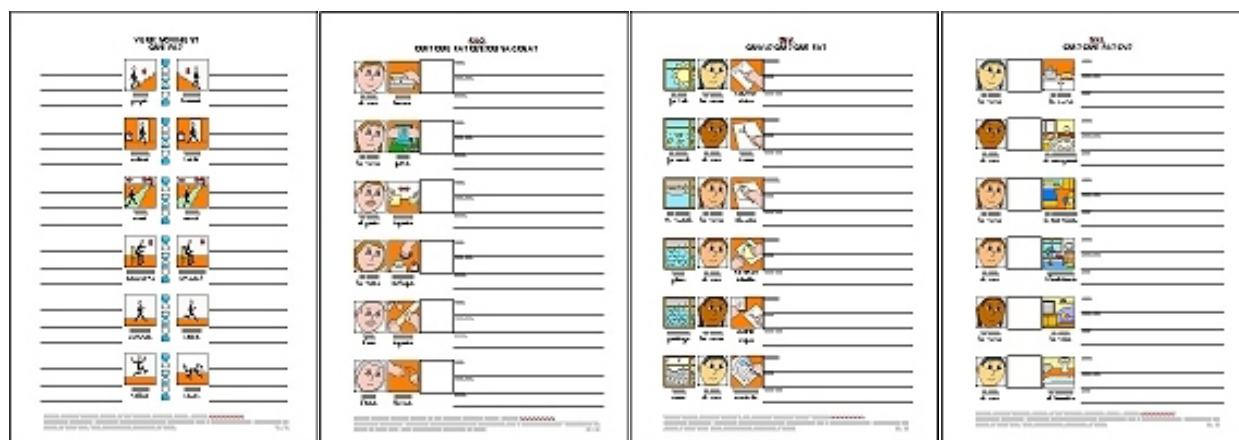
3.3.1.- FITXES D'ESTRUCTURACIÓ DE LLENGUATGE

Fitxes d'estructuració de llenguatge de treball personal per a complementar de manera autònoma, especialment amb l'ajuda del DICCIONARI D'ACCIONS EN IMATGES.

FITXES DE REFORÇ d'aquestes estructures bàsiques, amb suport d'imatge i text per a cada unitat d'informació, per a seguir un treball personal i autònom.

FITXES D'AMPLIACIÓ de cadascuna de les unitats, inclosa la de conjugació de temps verbals.

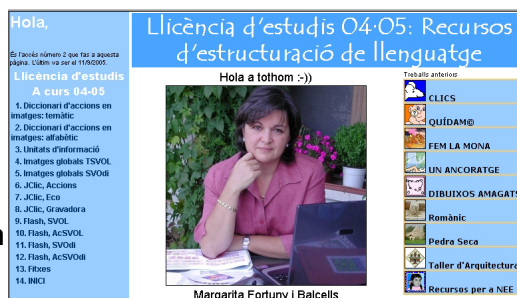

3.4.- Pàgina web.

S'ha creat una pàgina web específica allotjada en el propi web personal, amb l'adreça:

<http://www.xtec.net/~mfortun4/llicencia/index.htm>

L'aspecte actual del web pot modificar-se però es mantindran els continguts, a criteri del Departament d'Educació.

3.4.1.- WEB AMB ELS RECURSOS ELABORATS.

En aquesta es pot accedir a:

- Obtenir tots els **Materials en format paper** continguts en els annexos:
  - ANNEX I: DICCIONARI D'ACCIONS EN IMATGES. Format paper, arxiu en pdf.
  - ANNEX II: DAUS D'UNITATS D'INFORMACIÓ. Format paper, arxiu en pdf.
  - ANNEX III: TARGETES DE LA IMATGE GLOBAL TSVOL. Format paper, arxiu en pdf.
  - ANNEX IV: TARGETES DE LA IMATGE GLOBAL SVOdi. Format paper, arxiu en pdf.
  - ANNEX V: FITXES DE REFORÇ O D'AMPLIACIÓ. Format paper, arxiu en pdf.
- També és el lloc des d'on es pot accedir a les **Aplicacions JCLic** per treballar-hi en línia:
  - APLICACIÓ JCLIC DE LES ACCIONS, linkada també a <http://clic.xtec.net>
  - APLICACIÓ JCLIC DE L'ECO, linkada també a <http://clic.xtec.net>
- I a les **Pel·lícules interactives** en Flash, també per a treballar-hi en línia:
  - APLICACIÓ D'ACTIVITATS LLIURES SVOL
  - APLICACIÓ D'ACTIVITATS DIRIGIDES AcSVOL
  - APLICACIÓ D'ACTIVITATS LLIURES SVOdi
  - APLICACIÓ D'ACTIVITATS DIRIGIDES AcSVOdi

El format de la pàgina web que allotja aquestes darreres aplicacions permet que s'ajusti la mida de l'aplicació o que es dupliqui la pantalla.

- A la **Guia descriptiva i didàctica dels materials**, apartat recollit en aquesta memòria.
- També hi ha links a anteriors treballs continguts a la pàgina d'arrel, "Recursos d'educació especial": <http://www.xtec.net/~mfortun4/index.htm>, com pot ser la de "Dibuixos amagats" (linkada entre d'altres per l'EDU365), que ha rebut ja unes 190.000 visites des del gener del 2003.
Des d'aquesta pàgina arrel també es pot accedir directament a la de la llicència, una manera més d'afavorir-ne la difusió.

4. Estudis i/o cursos realitzats:

4.1.- Continguts

APROFUNDIMENT EN ELS CONEIXEMENTS DEL PROGRAMARI INFORMÀTIC:

Word: A fi d'elaborar fitxes de treball personal i autònom de l'alumnat, per l'estructuració del llenguatge.

Clic: A fi d'elaborar aplicacions tancades per als alumnes i aplicacions obertes modificables per al professorat.

JClic: Exploració de les possibilitats d'elaborar aplicacions executables a l'EDU365.

Base de dades Access: Per tal d'elaborar el "Diccionari d'accions en imatges" amb suport paper.

Flash i llenguatge Action Script: A fi d'elaborar aplicacions d'estructuració de llenguatge amb suport d'imatge, so i text, executables en línia.

DreamWeaver i llenguatge HTML: A fi de crear aplicacions educatives i afavorir-ne la divulgació i distribució via telemàtica.

Acrobat: A fi de donar el format final i afavorir-ne la divulgació i distribució via telemàtica.

ACTUALITZACIÓ DE LA FORMACIÓ ACADÈMICA AMB ASSIGNATURES DE PSICOPEDAGOGIA.

Interculturalitat i educació

Psicologia social

Noves tecnologies d'informació i comunicació en educació

Processos psicològics bàsics

Psicologia de la instrucció

Mètodes, dissenys i tècniques en investigació psicològica

Educació especial

Diagnòstic en educació

Dificultats de l'aprenentatge i intervenció psicopedagògica

Intervenció psicopedagògica en els trastorns del desenvolupament

4.2.- Resultats i utilitat.

Tots i cadascun d'ells han estat molt valuosos per aconseguir el grau necessari d'assoliment dels objectius proposats.

5. Conclusions:

El treball directe amb la mainada nouvinguda, d'incorporació tardana, amb necessitats educatives especials o aquells que simplement necessiten una ajuda, fan que ens replantegem constantment els processos d'ensenyament-aprenentatge, que provem estratègies noves i nous materials i mitjans.

Però, a la llarga, l'experiència docent ens permet destriar allò que ens és realment:

EFICAÇ, perquè resol el problema,

EFICIENT, perquè dóna resultats en poc temps, i

ECONÒMIC, perquè ho fa amb menys esforç per les dues parts.

L'atenció a la diversitat és present en tot aquest projecte pel fet que respecta el ritme de l'alumnat, s'adequa a les seves necessitats bàsiques i d'ampliació, i rendabilitza els recursos humans que s'hi destinen.

Tant des del punt de vista de la matèria objecte del treball de la llicència com des de la pràctica docent en els centres d'ensenyament, espero que els materials elaborats serveixin per agilitar el procés d'adquisició del llenguatge, si més no en algun aspecte que encara no tenia els materials específics.

6. Relació dels materials continguts en els annexos.

ANNEX I

DICCIONARI D'ACCIONS EN IMATGES: Bloc de vocabulari, temàtic i alfabètic. Adaptació per a la distribució via telemàtica. Format paper, arxiu en pdf.

ANNEX II

DAUS D'UNITATS D'INFORMACIÓ: Per a l'estructuració dinàmica del llenguatge responen a les preguntes clau: QUI?, QUÈ?, QUÈ FA / PASSA?, ON?, QUAN?, COM?... Adaptació per a la distribució via telemàtica. Format paper, arxiu en pdf.

ANNEX III

TARGETES DE LA IMATGE GLOBAL de l'estructura bàsica de la frase TSVOL: Per a l'Estructuració del Llenguatge amb suports visuals que ajuden a la seva verbalització. Combinatòria de 4 Subjecte x 2 Verb x 2 Objecte directe x 2 Lloc x 2 Temps. Adaptació per a la distribució via telemàtica. Format paper, arxiu en pdf.

ANNEX IV

TARGETES DE LA IMATGE GLOBAL de l'estructura bàsica de la frase SVOdi: Per a l'Estructuració del Llenguatge amb suports visuals que ajuden a la seva verbalització. Combinatòria de 4 Subjecte x 2 o 3 Verb x 2 o 3 Objecte directe x 3 Objecte indirecte. Adaptació per a la distribució via telemàtica. Format paper, arxiu en pdf.

ANNEX V

FITXES D'ESTRUCTURACIÓ DE LLENGUATGE, DE REFORÇ O D'AMPLIACIÓ: de treball personal per a complementar de manera autònoma, especialment amb l'ajuda del DICCIONARI D'ACCIONS EN IMATGES. Estructures bàsiques, amb suport d'imatge i text per a cada unitat d'informació i també de conjugació de temps verbals. Adaptació per a la distribució via telemàtica. Format paper, arxiu en pdf.

ANNEX VI

CD-ROM AMB EL LLOC WEB I CONTINGUT.

7. Bibliografia.

Badal, J. i altres (2004). *Animació i disseny amb Flash, avançat*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Subdirecció General de Tecnologies de la Informació.

Bassach, P. i altres (2004). *Llengua oral i escrita: resposta de les TIC als problemes d'aprenentatge*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Subdirecció General de Tecnologies de la Informació.

Brufau, J. i altres (2004). *Aplicacions amb la base de dades Access*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Subdirecció General de Tecnologies de la Informació.

Busquets, F. i Vega, M. (2005). *Creació d'activitats educatives amb JClic*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Tecnologies de la Informació i la Comunicació.

Cañas, J. i altres (2004). *Disseny i creació de pàgines web, avançat*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Subdirecció General de Tecnologies de la Informació.

Casas, L. i altres (2004). *Dibuix i recreació d'imatges amb Fireworks MX*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Subdirecció General de Tecnologies de la Informació.

Criado, A. i altres (2004). *Animació i disseny amb Flash*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Subdirecció General de Tecnologies de la Informació.

Diversos autors (1984). *Diccionari Castellà-Català / Català-Castellà* VOX. Barcelona: Biblograf

Diversos autors (1996). *Diccionari Bàsic Català-Anglès / Anglès-Català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, s.a., Col·lecció Diccionaris Bilingües.

Diversos autors (1996). *Diccionari Bàsic Català-Francès / Francès-Català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, s.a., Col·lecció Diccionaris Bilingües.

Diversos autors (1998). *Diccionari Bàsic Català-Alemany / Alemany-Català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, s.a., Col·lecció Diccionaris Bilingües.

Diversos autors (1998). *Gran diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, s.a., Col·lecció Diccionaris de la llengua.

Diversos autors (2003) *L'ús del llenguatge a l'escola. Propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge*. Generalitat de Catalunya: Departament d'Ensenyament. Servei de Difusió i Publicacions.

Diversos autors (2004). *Diccionari Bàsic Català-Italià / Italià-Català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, s.a., Col·lecció Diccionaris Bilingües

Fonoll Salvador, Q. i altres (2004). *Informàtica i necessitats educatives especials*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Subdirecció General de Tecnologies de la Informació.

Guirado, J. i Pàmies, A. (2004). *Creació i edició de recursos educatius*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Subdirecció General de Tecnologies de la Informació.

Instruccions curs 2003-2004. Full de Disposicions. Generalitat de Catalunya: Departament d'Educació.

Minguillón, M. i altres (2004). *Disseny i creació de pàgines web*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Subdirecció General de Tecnologies de la Informació.

Molins, R. i Guillemet, A. (2004). *DHTML i JavaScript*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Subdirecció General de Tecnologies de la Informació.

Palou Sangrà, Juli. (2001) *La didàctica de la llengua des de la perspectiva de l'ús. Curs d'actualització de l'ensenyament / aprenentatge de la lectura i l'escriptura*. Generalitat de Catalunya: Departament d'Ensenyament. Servei de Difusió i Publicacions.

Pey Estrany, S. (1983) *Diccionari de sinònims i antònims. (Diccionari de sinònims, idees afins i antònims, amb vocabulari de barbarismes.)* Barcelona: Teide

Pla d'acollida. Generalitat de Catalunya: Departament d'Educació.

Pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera 2003-2006. Generalitat de Catalunya: Departament d'Educació.

Rey, R. i Romero, F. (2004). *Flash: programació amb ActionScript*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Subdirecció General de Tecnologies de la Informació.

Teberosky , Ana. (2001) *La lectura i l'escriptura des d'una perspectiva evolutiva. Curs d'actualització de l'ensenyament / aprenentatge de la lectura i l'escriptura*. Generalitat de Catalunya: Departament d'Educació. Servei de Difusió i Publicacions.

Vivancos, J. i altres (2004). *Eines bàsiques multimèdia*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Subdirecció General de Tecnologies de la Informació.

Xuriguera, J.B. (1982) *Els verbs conjugats*. Barcelona: Claret